

Rezumatul rezultatelor științifice individuale privind originalitatea și aportul la dezvoltarea științei și/sau a elaborărilor tehnico-științifice cu referire la avantajul și importanța lor pentru economia națională, volumul și locul implementării

În contextul geopolitic actual, al existenței unui război la granița Republicii Moldovei, pe de altă parte obținerea statutului de candidată la integrarea europeană, generează un interes constant al cancelariilor europene pentru teritoriul dintre Prut și Nistru. Monografia, dar și volumul de presă occidentală, împreună cu studiile propuse de subsemnatul propunem genericul: problema Basarabiei în context internațional de la mijlocul secolului al XIX-lea – la începutul secolului al XX-lea, interesele urmărite de Marile Puteri în timpul războielor ruso-turce, inclusiv în timpul Marelui Război. Pe baza unei documentări riguroase în arhivele de la Paris (Archives Diplomatiques, Archives Nationales), de la Viena, Londra (National Archives), București (Arhivele Naționale) a fost elaborată monografia *Franța, Rusia și problema Basarabiei (1856-1857)*, București-Brăila, Editura Academiei Române – Editura Istros a Muzeului Brăilei „Carol I”, 2023, 293 p. (17,4 c.a). Este o primă lucrare monografică ce pune în discuție poziția adoptată de două mari puteri, Franța și Rusia, în această problemă de interes european. Lucrarea de față a fost structurată în șase capitole distincte, urmărind firul logic al evenimentelor în timpul cărora a fost pusă în discuție chestiunea basarabeană. Accentul principal cade pe lucrările propriu-zise ale Congresului de la Paris (februarie-martie 1856), dar, dat fiind că problema basarabeană a fost amplu disputată de Marile Puteri și după încheierea acestuia, ne-am concentrat și asupra dezbaterilor ulterioare. Respectiv, am urmărit evoluția problemei basarabene în timpul Războiului Crimeii, al dezbaterilor de la Congresul de la Paris, terminând cu Conferința de la Paris din ianuarie 1857, care a soluționat problema frontierei basarabene în conformitate cu prevederile Tratatului de la Paris din 30 martie 1856.

Prezenta încercare de a analiza atitudinea Franței și a Imperiului Rus în chestiunea Basarabiei în timpul Congresului de la Paris din 1856 și în cadrul discuțiilor ce i-au urmat își propune să fie un instrument util pentru aprecierea importanței strategice pe care a avut-o teritoriul dintre Prut și Nistru în contextul formării statului modern românesc. Această primă lucrare, dedicată în exclusivitate disputei teritoriale pentru Basarabia de la sfârșitul Războiului Crimeii, scoate în evidență interesele și atitudinile reale ale Marilor Puteri, care priveau Basarabia doar ca pe o „piesă” ce putea fi mutată după bunul plac în „jocul” lor politic.

Valoarea aplicativă a monografiei este dată de volumul de documente diplomatice, majoritatea inedite, scoțând în evidență importanța geostrategică a Basarabiei pentru Marile Puteri, care o utilizau ca „monedă de schimb” la mijlocul secolului al XIX-lea. Rezultatele acestei lucrări pot servi la elaborarea de cursuri pentru Facultățile de Istorie, Relații Internaționale, Științe Politice, crestomații. Materialul poate fi folosit în procesul de instruire a studenților, masteranzilor,

doctoranzilor. Această lucrare poate servi ca informație pentru studierea istoriei războaielor ruso-turce din secolul al XIX-lea, a artei diplomației rusești și europene. Poate servi drept un instrument util pentru diplomați acreditați în RM, pentru cunoașterea „dosarului” problemei Basarabiei, care își are rădăcinile în secolul al XIX-lea. Pot fi atrase fonduri europene pentru continuarea cercetărilor, mai ales ceea ce ține de frontiera de la Prut, o tematică actuală în contextul evoluțiilor internaționale din prezent.

A doua lucrare propusă este volumul *Chestiunea Basarabiei în presa occidentală (1918-1920)*, apărută la Editura Academiei-Istros, 2022, elaborată împreună cu istoricul Gheorghe Cojocaru (coator în proporție de 50%). Volumul întrunește o selecție de materiale privitoare la problema Basarabiei în intervalul 1918-1920 din presa occidentală. Materialele cele mai consistente privind chestiunea Basarabiei sunt pe anul 1919, odată cu deschiderea lucrărilor Conferinței de la Paris. Articolele identificate aparțin atât un publiciști francezi, elvețieni, britanici, care susțineau recunoașterea unirii Basarabiei cu României, dar avem parte și de „duelul diplomatic” dintre așa-numita Conferință Politică Rusă și oamenii politici din Basarabia. De asemenea prezintă un real interes „duelul” dintre Krupenski și profesorul emerit Emmanuel de Martonne privitor la românitatea provinciei dintre Prut și Nistru. Pentru anul 1920 sunt aduse în prim-plan o serie de luări de poziție a Marilor Puteri față de recunoașterea Unirii Basarabiei cu României, culminând cu semnarea Tratatului din 28 octombrie și ecurile semnării acestuia.

Volumul de față va prezenta un real interes pentru a cunoaște atitudinea opiniei publice față de chestiunea basarabească în perioada 1918-1920. În contextul divizării societății pe motive de limbă, volumul scoate în evidență anume faptul că în teritoriul dintre Prut și Nistru se vorbește limba română.

Eugen-Tudor SCLIFOS,
cercetător științific coordonator, Institutul de Istorie (USM)

